

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ

DİN PSİKOLOJİSİ ÖZEL SAYISI

Prof. Dr. Kerim Yavuz Armağanı

Çukurova University

Journal of Faculty of Divinity

Cilt 12

Sayı 2

Temmuz-Aralık 2012

Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık ile İlgili Batı'da Yapılan Bilimsel Çalışmaların Tarihi ve Literatürü (1902-2010) Üzerine Bir Araştırma – I*

Dr. Mustafa KOÇ**

Atrf / ©- Koç, M. (2012). Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık ile İlgili Batı'da Yapılan Bilimsel Çalışmaların Tarihi ve Literatürü (1902-2010) Üzerine Bir Araştırma -I, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12 (2), 201-237.

Özet- İki ayrı makale formatında tasarlanan araştırma, Türkiye'de başta Din Psikolojisi ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında çalışan akademisyenler olmak üzere, konuyla bilimsel düzeyde ilgilenen diğer profesyonellere, Batı'daki dinsel danışmanlık konusunda yapılan çalışmalardan bazılarını tanıtmak amacıyla kaleme alınmıştır. Dolayısıyla genel olarak dinsel/pastoral danışmanlık ile ilgili Batı'da yapılan çalışmaların tarihsel süreci anlatılarak başlanan bu birinci makaleye, dünyanın çeşitli ülkelerinde dinsel danışmanlık alanında çalışan akademisyenlerin isim listesi, -çalıştıkları ülkeler esas alınarak alfabetik sıraya göre- verilerek devam edilmiştir. Daha sonra ise, dinsel danışmanlıkla ilgili Batı'da İngilizce olarak yayınlanan kitap ve makale gibi temel kaynaklardan bazıları, klasik ve modern ayrımı yapılmadan tek bir liste olarak verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler- Dinsel danışmanlık, temel kaynaklar, dergiler, kuruluşlar.

§§§

* Bu makale, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği ile Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü tarafından, 10-12 Aralık 2010 tarihleri arasında Ankara'da ortaklaşa düzenlenen 3. Uygulamalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde, aynı başlıkla "poster bildiri" olarak sunulmuştur.

** Edinburgh Üniversitesi Teoloji Fakültesi Misafir Öğretim Üyesi (Edinburgh/Scotland – UK), e-posta: mustafakoc@london.com

Giriş

Arkeoloji, antropoloji, etnoloji ve sosyoloji gibi diğer bilim dallarının da katkılarıyla Din Psikolojisi alanındaki araştırmaların önemi, son yıllarda giderek artmaktadır. Din fenomeni üzerine yapılan son bilimsel araştırmalar, dinsel inanç ve pratiklerde önemli farklılıklar olmasına rağmen hemen bütün dinlerin, kültürel yayılma gibi süreçlerin ötesinde daha fazla açıklamayı gerektiren benzerlikler sergilediğini ortaya çıkarmıştır. Söz konusu bu benzerlikleri besleyen en önemli faktörlerden birisi ise, bireylerin fiziksel olduğu kadar ruhsal ihtiyaçlarının da evrensel oluşudur. Dolayısıyla doğumundan itibaren kültürel ve kalıtsal bağlamda dindar bir varlık olan bireyin dinsel yaşamı, inançlarının gerçekliği ve bu inançların psiko-sosyal dışı vurumları hakkında herhangi bir hükme varmadan da psikolojik yönden incelenebilir bir gerçekliktir.¹ Bu kapsamda bireyin doğasında var olan yüce/aşkın değerler, aynı zamanda keşfedilebilir bir özellik taşımaktadır. Bireyde, en genel anlamıyla kendini gerçekleştirme olgusu şeklinde özetlenebilecek, ileriye dönük olma veya gelişim eğiliminin varolduğunu gösteren çok sayıda anlamlı, kuramsal ve deneysel veriler bulmak mümkündür.² İşte manevî-(psikolojik) danışmanlık olgusu da, bireyin varolan böylesi bir yönünü -aşkın alana ilişkin referansları kullanarak- fonksiyonel duruma getirmek için ortaya çıkarılmış bir yaklaşımdır.

Manevî-(psikolojik) danışmanlık/pastoral counselling³ olgusunun, konuyla ilgili oluşturulan literatürde birbirine yakın birçok tanımı yapılmıştır.⁴ Bunlardan Schlauch (1985) tarafından yapılan bir tanımlamaya göre, manevî-(psikolojik) danışmanlık; 'dinsel terimler kullanılarak, psiko-sosyo-teolojik ve etik çerçevede beden/body-zihin/mind-ruh/spirit üçge-

¹ Spinks, G. Stephens, "Psikoloji ve Din", (Çev. Bozkurt Koç & Zeynep Özcan), A.Ü.İ.F.D., Erzurum-2008, C. 13, S. 1, s. 307

² Özdoğan, Öznur, "İnsanı Anlamaya Yönelik Bir Yaklaşım: Pastoral Psikoloji", A.Ü.İ.F.D., Ankara-2006, C. 47, S. 2, s. 127

³ "Pastoral Counselling" kavramı, Türk Din Psikolojisi literatüründe oldukça yeni olduğu için Türkçe karşılığı olarak kavram kargaşası halen devam etmekte olup "pastoral danışmanlık; dinsel bakım ve danışmanlık; vaizsel danışmanlık" şeklinde de isimlendirilmektedir. Ancak bu çalışmanın metin bütünlüğünü korumak amacıyla semantik içeriği de dikkate alınarak "manevî-(psikolojik) danışmanlık" kavramı tercih edilmiştir/önerilmiştir.

⁴ Örnek betimsel yaklaşımlar için bkz. Wise, Carroll A., Pastoral Counseling: Its Theory and Practice, Harper & Brother Publishers, New York-1951, s. 1-168; Lynch, Gordon, Pastoral Care & Counseling, S.A.G.E. Publications, London-2002, s. 1-6; Collins, Una M. & McNiff, J., Rethinking Pastoral Care, Routledge Publishers, London & New York-2002, s.7-13

ninde bir bütün olarak verilen yardım aktiviteleridir'.⁵ Yani bir bütün olarak bireye yönelik bir danışmanlık hizmeti olan manevî-(psikolojik) danışmanlık, temelde söz konusu bu bütün içerisinde danışanın kendi doğrularını bulmasına yardım etme sürecidir.

Konuyla ilgili en kapsayıcı tanımlardan birini yapan Lartey'e (1993) göre de, manevî-(psikolojik) danışmanlık; 'bireyin hayatında kutsal/aşkın bir boyut olduğunu kabul eden uzmanların yürüttüğü, sözel ya da sözel olmayan, doğrudan veya dolaylı, literal ya da sembolik iletişim biçimlerini kullanarak, danışanların temelde stres ve kaygıyla başa çıkmalarını sağlamaya yönelik tüm yardım etme aktivitelerini kapsayan özel bir danışmanlık türüdür'.⁶ Dolayısıyla bu betimleme kapsamında manevî-(psikolojik) danışmanlık, psiko-sosyo-politik bakımdan kendini gerçekleştirme olgusu bağlamında bütüncül/holistik yaklaşımla danışanların tüm yönlerini geliştirmelerini ve insanca bir yaşam sürdürebilmeleri kişisel gelişimlerini desteklemeye çalışan bir uzmanlık alanıdır.⁷

Batı'daki özellikle Hıristiyanlık merkezli verilen manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetleri, genellikle papazların çalıştıkları kiliselerin yanı sıra hastane,⁸ huzurevi ve cezaevi gibi kurumlar ekseninde, somut olarak 'günah çıkarma, bebeğin doğuşu/vaftiz edilme, bir evliliğin kutsanması ve cenaze hizmetleri kapsamında ölen/lerin ailelerini teselli etme' vb. konular üzerinde uygulanmaktadır. Hıristiyanlık eksenli yapılan manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetlerinin temelinde, psikolojik rehberlik bağlamında, danışanların günah çıkarmalarını sağlayarak ruhsal sağaltımı gerçekleştirme yer almaktadır. Dolayısıyla spesifik olarak herhangi bir din ve/veya dinsel ortamla sınırlandırılmaması gereken manevî-(psikolojik) danışmanlık, dinsel ve ruhsal problemlerin çözümünde kullanılan bir çeşit uygulamalı terapötik danışma sürecini ifade eder.⁹

⁵ Schlauch, C. R., "Defining Pastoral Psychotherapy", *Journal of Pastoral Care*, 1985, C. 39, S. 3, s. 223

⁶ Doğal afetlerden 'yanardağ patlaması' örneklemini temel alan ampirik bir araştırma örneği için bkz. Meade, Joan A. D., *Pastoral Care in Disaster: A Theological Reflection*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), The University of Edinburgh, Edinburgh – 2006, 334 s.

⁷ Lartey, Emmanuel Y., "African Perspectives on Pastoral Theology: A Contribution to the Quest for More Encompassing Models of Pastoral Care", *Contact: The Interdisciplinary Journal of Pastoral Care*, 1993, S. 112, s. 5

⁸ Hastane örneği üzerinde yapılan bir çalışma için bkz. Vande Creek, Larry, "Mahalle Papazlarının Hastanede Yatan Kilise Üyelerine Yönelik Dua Vaizliği", (Çev. Ali Rıza Aydın), *Birey ve Din: Din Psikolojisinde Yeni Arayışlar* (içinde), İnsan Yayınları, İstanbul 2004, s. 153-168

⁹ [Yazarı Yok], "Pastoral Danışma/Vaizsel Danışmanlık-Papazların Yaptığı Danışma", [<http://www.sanalpsikolog.com>], (Mayıs-2010), s. 1-3; Ayrıca bkz. Ok, Üzeyir, "İnanç Bakım ve Danış-

Manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmalarının pratikte uygulanması konusuna bakıldığında ise, normal danışmanlık sürecinde kullanılan yöntem ve tekniklere bağlı olarak işletilen prosedürün ana hatlarıyla birbirine benzemesinden dolayı manevî-(psikolojik) danışmanlık ile psikoterapi ve psikolojik danışmanlığın çok da birbirinden farklı olmadığı söylenebilir. Dolayısıyla manevî-(psikolojik) danışmanlık sürecinde, normal danışman-danışman ilişkisinden farklı olarak manevî-(psikolojik) danışmanlar, almış oldukları psikoloji ve teoloji eğitimlerinden dolayı çalıştıkları alanlarda psikolojik yöntemlerin yanı sıra ağırlıklı olarak kutsal alana referans yaparak dinsel motiflerden de yararlanırlar. Öte yandan normal danışmanlık sürecinden farkını belirtecek biçimde Clebsch & Jaekle'nin (1967) yaptıkları bir tanımlamaya göre; manevî-(psikolojik) danışmanlık, 'çeşitli dinsel aktörler tarafından (i) danışanlara yardımcı olmak ve (ii) böylelikle onların problemleriyle başa çıkmalarına katkıda bulunmak; (iii) problemleri danışanları yönlendirmek ve (iv) desteklemek gibi kısaca, onların problemlerine çözüm üretmeye dönük yapılan çalışmalar' olarak betimlenmiştir.¹⁰

Yukarıdaki Clebsch & Jaekle'nin betimlemesinden yola çıkılacak olursa manevî-(psikolojik) danışmanlığın, genel olarak '(i) iyileştirme, (ii) destekleme ve (iii) yönlendirme' gibi temel boyutlarının olduğunu söylemek mümkündür. Bunlardan [a] iyileştirme boyutu; daha çok bireysel olarak yoğun sorun yaşayan danışanlar üzerinde uzun süreli bir danışmanlık sürecine vurgu yapmaktadır. Öte yandan [b] destekleme boyutu ise; hastane, yetiştirme yurdu, huzurevi ve cezaevi gibi daha çok psiko-sosyal açıdan desteğe ihtiyacı olan gruplara destek danışmanlığı şeklinde uygulanmaktadır. Bir diğer boyutu olan [c] yönlendirme ise; anlam arayışı merkezli yaşam felsefelerine yönelik hayatlarında bir yön arama çabası içerisinde olan danışanlar ile iş arayan, evlilik hazırlığında olan veya emeklilik dönemini yaşayan ya da kariyer değişimleri süreçlerinde psikolojik desteğe ihtiyaç duyan danışanlara yapılan manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetidir. Manevî-(psikolojik) danış-

manlığı: Bir Model Geliştirme Denemesi", I. Din Hizmetleri Sempozyumu –Bildiriler- (03-04-2007), D.İ.B. Yayınları, Ankara-2008, C. 2, s. 550-563; Özdoğan, Pastoral Psikoloji, s. 129-137; [Yazarı Yok], "Pastoral Counselling" md., The S.A.G.E. Glossary of the Social and Behavioral Sciences (içinde), [Ed. Larry E. Sullivan], S.A.G.E. Publications, Washington D.C. & London-2009, [http://www.sagereference.com], (Mayıs-2010); Altaş, Nurullah, "Dini Danışmanlığın Teorik Temelleri", A.Ü.İ.F.D., Ankara-2000, C. 41, s. 327-350; Ok, Üzeyir, Dinsel Danışmanlığın Teorik Çatısı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997

¹⁰ Clebsch, W.A. & Jaekle, C.R., Pastoral Care in Historical Perspective, Harper & Brother Publishers, New York-1967'den akt. Lartey, Emmanuel Y., In Living Color: An Intercultural Approach to Pastoral Care and Counseling, Jessica Kingsley Publishers, London & New York-2003, s. 81-83

manlığın dördüncü önemli boyutu olan [d] arabuluculuk/uzlaştırıcılık da, daha çok eşlere yönelik aile terapilerinde ve grup terapilerinde kullanılmaktadır. Konuyla ilgili manevî-(psikolojik) danışmanlık literatürüne, son olarak Clinebell (1979) tarafından; birey ve grubun kişisel potansiyellerini ve gelişmesini teşvik edici, öngörücü ve cesaret verici yönde fonksiyonelleşen [e] geliştirme ismiyle beşinci bir boyut daha eklenmiştir.¹¹

Genel olarak bir yönüyle ruh sağlığı alanı içerisinde değerlendirilen manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmaları, teoloji-psikoloji-psikiyatri-psikolojik danışmanlık kavşağında ortaya çıkmıştır. Manevî-(psikolojik) danışmanlık, danışanlarına fizyolojik, bilişsel ve spiritüel/manevî boyutlar arasındaki dinamik bağlantıyı sürdüren bir yaklaşım/tedavi modeli sunmaktadır. Böylece danışanların, ruhsal ve manevî bütünlüğünü korumayı amaçlayan manevî-(psikolojik) danışmanlık, onların günlük yaşamlarında karşı karşıya kaldıkları stres, kaygı ve depresyonla başa çıkmalarını sağlayacak güçlü sınırlar koyarak kontrol mekanizmalarını kuvvetlendirmektedir. Dolayısıyla kişilik ve benlik yapılanmasında bulunan içsel çatışmaların düzeyini azaltmayı hedefleyen böylesine bütüncül/holistik bir yaklaşım, danışanın bütünlük duygusunu çoğaltabilir.¹² Görüldüğü gibi literatürde Din Psikolojisinin bir alt araştırma alanı olarak da değerlendirilen manevî-(psikolojik) danışmanlık, psikoloji (klinik), psikiyatri (kültürel), psikolojik danışma ve rehberlik ile teoloji alanlarını da kapsayan disiplinlerarası bir yaklaşımı içermektedir (bkz. Şekil-1).

Öte yandan alana ilişkin oluşturulan kavramsallaştırma problemine semantik olarak bakılacak olursa, manevî-(psikolojik) danışmanlık kavramındaki 'pastoral' kelimesi, etimolojik anlamda İncil kökenli Hıristiyan teolojisine atıf yapan bir kavramdır.¹³ Bu nedenle teolojik olarak farklı inanç sistemlerine dayalı kavramsallaştırılacak 'manevî-(psikolojik) danışmanlık' terimi, içerik olarak "pastoral counselling" kavramının Hıristiyan kültürde ifade ettiğinin aynı olmayacaktır. Dolayısıyla manevî-(psikolojik) danışmanlık için kullanılacak her türlü isimlendirme, bir takım sınırlılıkları da ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple din psikoloğu Ok (2008) tarafından, adı geçen alanın teolojik düzlemde Hıristiyanlığın dışındaki diğer dinleri ve/veya dinsel eğilimleri de kapsayacak şekilde daha kuşatıcı bir içeriğe

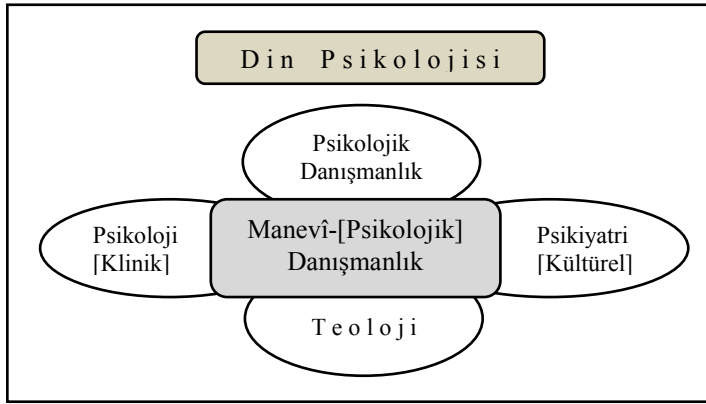
¹¹ Clinebell, H., *Growth Counseling: Hope-Centered Methods of Actualizing Human Wholeness*, Abingdon, Nashville-1979, s. 17-18; Ayrıca bkz. Clinebell, H., *Contemporary Growth Therapies*, Abingdon, Nashville-1981; Clinebell, H., *Basic Types of Pastoral Care and Counseling: Resources for Ministry of Healing and Growth*, London-1984

¹² Ok, *İnanç Bakım ve Danışmanlığı*, s. 556

¹³ "Pastoral" kelimesinin kökeniyle ilgili ayrıntılı etimolojik açıklamalar için bkz. Lartey, *In Living Color*, s. 21-41

sahip olabilmesi amacıyla “inanç bakım ve danışmanlığı” ismi önerilmektedir.¹⁴ Adı geçen alana, psiko-sosyo-teolojik açıdan İslâm dini özelinde bakıldığında ise, hem teorik hem de pratik uygulamalar da farklılıklar olacağı öngörülebilir. Konuya Türkiye ölçeğinde yaklaşıldığında, söz konusu bu olgusal durum ise, kavram kargaşasını beslemektedir. Manevî-(psikolojik) danışmanlık alanında yapılan son çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu çalışmaların sadece Hıristiyan ve kısmen de Yahudi dünyasında yapıldığı görülmektedir. Ancak bu tür bir danışmanlık hizmetinin İslâm dinini de kapsayan diğer dinler ve/veya inanç sistemleri kapsamında da pratiğinin yapılabileceği ön görülebilir.¹⁵

Şekil-1: Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık Alanının Bileşenleri¹⁶

Manevî-(psikolojik) danışmanlık ile ilgili bilimsel araştırma ve yayınların her geçen gün arttığı A.B.D. ve diğer Batı ülkelerine oranla Türkiye’de, alanın teorik çerçevesini ve kuramsal tabanını oluşturan pastoral psikoloji ve pastoral teoloji ile daha çok pratiğine vurgu yapan manevî-(psikolojik) danışmanlık/pastoral counselling ve/veya manevî-(psikolojik) bakım/pastoral care konularındaki çalışmaların bir uzmanlık alanı olarak kurumsallaşma aşaması bir yana, henüz tanınma aşamasında olduğunu söylemek bile zor-

¹⁴ Ok, İnanç Bakım ve Danışmanlığı, s. 556-557

¹⁵ Manevî-(psikolojik) danışmanlığın İslâm dini özelindeki uygulamasına ilişkin bir deneme çalışması için bkz. Somaya, Abdullah, “Islam and Counseling: Models of Practice in Muslim Communal Life”, Journal of Pastoral Counseling, 2007, C. 42, s. 42-55; Ayrıca cezaevi üzerine yapılmış yerli bir çalışma için bkz. Işık, Harun, “Ceza İnfaz Kurumlarında Din Hizmetleri”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, İstanbul-2010, C. 3, S. 12, s. 250-263

¹⁶ Bu ve bundan sonraki şekil ve grafikler yazar tarafından çizilmiştir. [M.K.]

dur. Bu bağlamda, Türkiye'de manevî-(psikolojik) danışmanlık konusuna ilgi duyan Türk din psikologlarının karşılaştıkları en önemli sorunlardan birisi de, hiç kuşkusuz ki kaynak sıkıntısıdır. Buna rağmen son dönemde, Türkiye'de bu alanla ilgili özellikle alanı tanımaya ilişkin -başlangıç düzeyinde de olsa- kuramsal çalışmalar yapılması sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.¹⁷ Ancak kronolojik anlamda Din Psikolojisi bilim dalının Batı'daki gelişim tarihi, Türkiye'ye göre daha eski olduğu için doğal olarak manevî-(psikolojik) danışmanlık konusunda da Batı'da önemli aşamalar kaydedilmiştir. Dolayısıyla bu ve benzeri nedenlerle manevî-(psikolojik) danışmanlık ile ilgili Türk din psikologları tarafından Batı'da yayımlanan kitapların ve süreli yayınların takibi, çoğu zaman güçleşmektedir.

Yukarıdaki pratik nedenlerden dolayı makalenin temel amacı, Türkiye'de başta Din Psikolojisi bilim dalında çalışan akademisyen din psikologları olmak üzere alanla ilgilenen psikiyatr, psikolog ve psikolojik rehberlik ve danışmanlara, Türk Din Psikolojisinin popüler olmaya aday alt araştırma alanlarından birisi olan manevî-(psikolojik) danışmanlık konusuna ilişkin -sınırlı düzeyde de olsa- araştırmalarında kullanabilecekleri bibliyografik bilgiler vermektir. Makalede, yukarıdaki bilgilere ek olarak bu alanda dünyanın değişik ülkelerinde çalışan uzmanlar ve meslek kuruluşları gibi rehber niteliğindeki bazı bilgileri vermek de, çalışmanın diğer amaçları arasındadır. Bu yapılırken de, manevî-(psikolojik) danışmanlık başta olmak üzere alana teorik destek sağlayan pastoral psikoloji, pastoral teoloji ve ampirik teoloji gibi ilgili alanlardaki çalışmaları tanıtıcı bilgiler veren özellikle yabancı internet siteleri ile müstakil araştırmalar, temel araç olarak kullanılmıştır.¹⁸ Dolayısıyla araştırmanın sınırlılıkları bağlamında, -kapsam dışı olduğu için- pastoral psikoloji ve pastoral teolojinin teorik birikiminin pratik boyutu kapsamındaki uygulamaya dönük yönü

¹⁷ Alanla ilgili yayınlanmış yerli çalışmalardan bazı örnekler için bkz. (a) Alşan, Mehmet H., Neoterapi: Pastoral Psikoloji, Karakutu Yayınları, İstanbul-2007; (b) Seyyar, Ali, Sosyal Hizmetlerde Manevî Bakım, Şefkatli Eller Yayınları, Ankara-2007; (c) Seyyar, Ali, Manevi Sosyal Hizmetler, Rağbet Yayınları, İstanbul-2008; (d) Seyyar, Ali, Sosyal Hizmetlerde Bakım Terimleri, Şefkatli Eller Yayınları, Ankara-2007; (e) Seyyar, Ali, Tıbbi Sosyal Hizmetlerde Manevi Bakım, Rağbet Yayınları, İstanbul-2010; (f) Akpınar, Arif, Hastalıklara Pozitif Bakış, Bilge Yayıncılık, İstanbul- 2006; (g) Danış, M. Zafer, Yaşama Derinden Bir Kucak, Türk Geriatri Vakfı Yayınları, Ankara- 2005; (h) Özdoğan, Öznur, İmsiz Hayatlar: Manevi ve Psikolojik Yaklaşımla Arınma ve Öze Dönüş, Lotus Yayınevi, Ankara-2005; (i) Özdoğan, Öznur, Aşkın Yanımız Maneviyat, Özdenöze Yayınları, Ankara- 2009; (j) Özdoğan, Öznur, Mutluluğu Seçiyorum, Özdenöze Yayınları, 3. Baskı, Ankara- 2007; (k) Işık, Harun, Cezaevlerinde Din, Laçın Yayınları, Kayseri-2009

¹⁸ Ayrıca genel anlamda örnek bir bibliyografik çalışma modeli için bkz. Malcles, Louise N. ve ark., Batı'da ve Türkiye'de Kaynakça Tarihi, İletişim Yayınları, İstanbul-2003

olan manevî-(psikolojik) danışmanlığın uygulama biçimlerinin ve terapötik protokollerinin sunumuna yer verilmemiştir.

a. Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık Çalışmalarının Batı'daki Tarihsel Gelişim Sürecine Kısa Bir Bakış

Manevî-(psikolojik) danışmanlığın köklerini, tarihin en eski dönemlerine kadar götürmek mümkündür. Konuya kronolojik olarak bakıldığında, antik çağdan bu yana ruhsal hastalıkları tespit edip tedavi etmeye çalışanların genellikle papazlar, rahipler, şamanlar ve medyumlar gibi manevi toplum temsilcilerinin olduğu söylenebilir. Bu dönemlerden itibaren özellikle akıl hastalıkları, kötü metafizik güçlerin neden olduğu istenmeyen durumlar olarak kabul edildiği için din adamlarının söz konusu rahatsızlıklara şifa bulma amaçlı müdahaleleri olagelmıştır.

Öte yandan modern anlamda manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmalarının Batı'daki tarihsel gelişim sürecine bakıldığında ise, Anton Boisen'in klinik çerçevedeki pastoral çalışmaların öncüsü olduğu görülmektedir. XX. yüzyılın ilk çeyreğinde, "Teolojinin Görevi ve Metodları"¹⁹ isimli çalışmasında bu alanın metodolojisiyle ilgili kişisel yaklaşımını yazan Boisen (1926), dinsel deneyimleri sınıflandırma; dinsel inançlara ve bu inançların sonuçlarına dikkatle bakarak inançların kökenini araştırma ve anlama konularında teolojinin, iyi bir bakış açısı sunabileceğini vurgulamıştır. O'na göre, dinsel deneyimlerin en üst düzeyinde yüksek bir birlik anlayışı vardır. İşte tam da bu noktada, aşkın varlık alanıyla iletişim sürecinde, tüm insanlığın mutluluğu için nihai bir merhamet duygusu ortaya çıkmaktadır.²⁰

Yukarıdaki genel değerlendirmelerin arkasından akademik anlamda Batı'daki manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmalarının tarihine, öncelikle Din Psikolojisi araştırmaları bağlamında bakılmasında yarar vardır. Bu çerçevede çağdaş dünyada genel anlamda psikolojiye olan ilginin, özellikle A.B.D.'de, 'Amerikan Psikoloji Derneği / American Psychological Association-[APA]'nin²¹ ortaya çıkmasıyla kurumsallaştığı söylenebilir. İşte,

¹⁹ Boisen, Anton, The Task and Methods of Theology, New York-1926

²⁰ Özdoğan, Pastoral Psikoloji, s. 128

²¹ Amerikan Psikoloji Derneği Resmi Web Sitesi, [http://www.apa.org], (Mayıs-2010); Akademik anlamda modern psikoloji çalışmaları, adı geçen bu derneğin dışında, ilk olarak 1988 yılında 'Amerikan Psikoloji Topluluğu / American Psychological Society-[APS]' olarak kurulan ve daha sonra ise ismi 'Psikoloji Bilimi Derneği / Association for Psychological Science-[APS]' olarak değiştirilen başka akademik örgütlenmelere de yol açmıştır. Psikoloji üzerine yoğunlaşan ve ruh sağlığıyla ilgilenen Psikoloji Bilimi Derneği'nde, Amerikan Psikoloji Derneği'nde olduğu gibi dinsel inanç ve davranışları araştıran ve

kurumsal anlamdaki din psikoloji çalışmaları da, bu dernek çatısı altında bir alt kuruluş olarak ilk kez 1946 yılında kurulan 'Amerikan Katolik Psikoloji Derneği / American Catholic Psychological Association-[ACPA]' ile başlamış, 1970 yılına kadar bu dernek çatısı altında devam etmiştir. Daha sonra 1970 yılında yine Amerikan Psikoloji Derneği'ne bağlı bir alt oluşum şeklinde isim değiştirerek, 'Dinsel Konularla İlgilene Psikologlar / Psychologists Interested in Religious Issues-[PIRI]' adıyla 1976 yılına kadar Din Psikolojisi çalışmaları devam etmiştir. Son olarak ise, adı geçen bu oluşumun yerine 1976 yılında kurulan 'Din Psikolojisi-36. Bölüm / Psychology of Religion: Division 36-[PR-D36]'²² bugüne kadar gelmiştir.²³ Dolayısıyla akademik anlamda, pastoral psikoloji, pastoral teoloji ve pratik teoloji kapsamındaki manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmalarının teorik temellerinin, ilk olarak Amerikan Psikoloji Derneği çatısı altında bir alt organizasyon olarak 1946 yılından bu yana farklı isimlerle çalışmalarına devam eden din psikologları tarafından atıldığını söylemek yanlış olmaz.

Ayrıca manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmaları kapsamında din olgusuyla ilgilenen psikologların örgütlendikleri bir başka dernek ise, daha çok bilinç ve maneviyatla ilgili konular üzerinde çalışan 'Transpersonal Psikoloji Derneği / Association for Transpersonal Psychology-[ATP]'dir. Adı geçen bu derneğin yayın organı olan 'Transpersonal Psychology' adlı bu dergide, bir ölçüde direkt ve/veya dolaylı olarak manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmalarını da ilgilendiren bazı teorik ve ampirik araştırmalar yayınlanmaktadır.²⁴

Bunun yanı sıra spesifik olarak manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmaları çerçevesinde örgütlenme çabalarının olduğunu da söylemek mümkündür. 1963 yılında kurulan 'Amerikan Pastoral Danışmanlar Derneği / The American Association of Pastoral Counselors-[AAPC]'²⁵, böylesine çabanın ürünü olarak ortaya çıkan bir organizasyondur. Konuyla ilgili bir başka oluşum da, Evanjelik Protestan topluluk için hizmet veren 'Hıristiyan Psikolojik Çalışmalar Derneği / Christian Association for Psychological Studies-

araştırmayan şekilde bir alt örgütlenme oluşumuna gidilmemiştir. Psikoloji Bilimi Derneği Resmi Web Sitesi, [<http://www.psychologicalscience.org>], (Mayıs-2010)

²² Din Psikolojisi: Bölüm 36 Resmi Web Sitesi, [<http://www.division36.org>], (Mayıs-2010)

²³ Reuder, Mary E., "A History of Division 36: Psychology of Religion", Unification Through Division: Histories of the Divisions of the American Psychological Association (içinde), [Ed. D. A. Dewsbury], A.P.A. Books, Washington D.C.-1999, C. 4, s. 91-108

²⁴ Transpersonal Psikoloji Derneği Resmi Web Sitesi, [<http://www.atpweb.org>], (Mayıs-2010)

²⁵ Amerikan Pastoral Danışmanlar Derneği Resmi Web Sitesi, [<http://www.aapc.org>], (Mayıs-2010)

[CAPS]'dir.²⁶ Ancak her ne kadar çok sayıda üye sahibi olsalar da, bu gibi sivil tabanlı örgütler temelde iki nedenden dolayı geleneksel psikolojide ikinci sınıf uygulama görürler. Birinci nedeni, Amerikan psikolojisinde geleneksel psikoloji disiplini içinde yer alanların yani psikoloji profesyonellerinin, ruh sağlığı tedavisinde farklı yöntemlerle hizmet gören gruplara karşı önyargılarının olması ve onları, psikolojik hizmetlerde yetersiz görmeleridir. Zira psikologlar, ruh sağlığı uzmanlığında doktora eğitiminin şart olduğunu öne sürerler. Onlara göre master dercesine sahip sosyal yardım işlerinde çalışan din adamlarının/papazların ve/veya diğer meslek sahiplerinin profesyonelce çalışmayı gerektirmeyen ikincil örgütlerde çalışmaları daha uygundur. İkinci nedeni ise; bu tip örgütlerde manevîliğin öncelikli olması ve psikoloji biliminin manevî gelişime ulaşmak için bir araç olarak kullanılmasıdır.²⁷

Öte yandan alan uygulamaları kapsamında, Batı'daki manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmalarının 'hastane' özelinde verilen hizmetlerin tarihçesine bakıldığında ise, konuyla ilgili akreditasyon çalışmalarını tamamlayan hastanelerde, manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetlerinin zorunlu olduğu, bunun dışındaki birçok hastanelerde de gönüllü olarak manevî-(psikolojik) danışmanlık modellerinin geliştirildiği görülmektedir. Bu tür uygulamalar sonucundaki geline son noktada, din görevlilerinin/papazların hastanenin personeli ve sağlık ekibinin birer parçası olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, A.B.D.'de ortalama 108 hastaya bir din görevlisi/papaz düşmektedir. Yine A.B.D.'de, özellikle yüz ve üzeri yatak kapasiteli hastanelerde, tam gün çalışan manevî-(psikolojik) danışmanlar/papazlar bulunmaktadır. Buradaki hastanelerde din görevlisi olarak çalışabilmek için en az fakülte veya papaz okulu mezunu olmak gerekmektedir. Hastanelerde çalışan papazlar, din hizmetleri bağlamında sadece hastalarla değil, aynı zamanda hasta yakınlarıyla da ilgilenmektedirler. Bunun yanı sıra ölen hastaların yakınlarına başsağlığı dileyerek onlarla ilgilenen papazlar, ağır stres altında olan hastane personeline de manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmeti vermektedirler. Ayrıca hâlen A.B.D.'deki sağlık hizmetleri sektöründe yer alan etik kurullarda 3000, Birleşik Krallık etik kurullarında ise 500'den fazla tam zamanlı manevî-(psikolojik) danışman görev yapmaktadır.

Yine Birleşik Krallık'taki manevî-(psikolojik) danışmanlık çalışmalarına bakıldığında; 'Birleşik Krallık Ulusal Sağlık Servisi / National Health Service-[NHS]' tarafın-

²⁶ Hıristiyan Psikolojik Çalışmalar Derneği Resmi Web Sitesi, [http://www.caps.net], (Mayıs-2010)

²⁷ Aydın, A. Rıza, "Çağdaş Araştırmalar Işığında Din Psikolojisine Bir Bakış", Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, Samsun-2004, C. 4, S. 3, s. 53-55

dan sağlık hizmetleri kapsamında manevî ve kültürel bakım uygulamalarını da içeren papazlık/chaplaincy hizmetlerinin de verildiği görülmektedir.²⁸ Manevî-(psikolojik) danışmanlık uygulamalarının, sağlık ve bakım hizmetlerinin önemli bir parçası olduğu Birleşik Krallık'ta, papazlık hizmetleri, 1946 tarihli bir kanunla belirlenmiştir. Kronolojik olarak bakıldığında, 1948 yılında kurulan Ulusal Sağlık Servisi'nden 11 yıl sonra, 1959 yılında da, 'Ruh Sağlığı Yasası / The Mental Health Acts' ile birlikte Ulusal Sağlık Servisi kapsamında papazlık hizmetleri yönetmeliği de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.²⁹

Birleşik Krallık'taki hastanelerde tam zamanlı ve yarı zamanlı çalışan manevî-(psikolojik) danışmanların sayıları 66 Yahudi ve 25 Müslüman danışman olmak üzere toplamda yaklaşık 4.500'dür. Batı'daki manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetlerinin tarihsel süreç olarak geldiği son noktada ise, özellikle hastane merkezli yapılan çalışmalarda 'Sağlık Kuruluşlarının Akreditasyonu Birleşik Komisyonu / Joint Commission on the Accreditation of Healthcare Organizations- [JCAHO]' tarafından akredite olan tüm sağlık hizmeti programları denetlenmektedir. Dolayısıyla sağlık kuruluşlarındaki kaliteli sağlık hizmetlerinin yanında, hastalara yönelik geliştirilen manevî bakım eksenli manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetlerinin gerçek anlamda uygulanıp uygulanmadığı da denetim kapsamındadır.³⁰

Ayrıca Batı'daki manevî-(psikolojik) danışmanlık tarihi bağlamında, bu kez de Almanya örneğinden hareketle huzurevi özelinde yapılan çalışmalara bakıldığında ise; Almanya'da gerek normal yaşlılar için kurulmuş huzurevlerinde, gerekse bakıma muhtaç bireyler için oluşturulmuş bakım merkezlerinde, manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetleri değişik dinsel içeriklerle danışanların istek ve talepleri doğrultusunda şekillenerek uygulanmaktadır.³¹

²⁸ Birleşik Krallık Ulusal Sağlık Servisi Resmi Web Sitesi, [<http://www.nhs.uk>], (Mayıs-2010)

²⁹ Birleşik Krallık'ta manevî-(psikolojik) danışmanlık uygulamalarına örnek bir kurum için bkz. Oxleas NHS Trust Resmi Web Sitesi, [<http://www.oxleas.nhs.uk>], (Mayıs-2010); Ayrıca Türkiye örneklemini üzerinde yapılan ampirik bir çalışma için bkz. Altaş, Nurullah, "Hastanelerde Dinî Danışmanlık Hizmetleri: Türkiye Uygulaması Üzerine Deneysel Bir Araştırma", A.Ü.İ.F.D., Ankara-1999, C. 39, s. 599-659

³⁰ *Sağlık Kuruluşlarının Akreditasyonu Birleşik Komisyonu Resmi Web Sitesi:* [<http://www.jointcommission.org>], (Mayıs-2010)

³¹ Almanya'da manevî-(psikolojik) danışmanlık uygulamalarına örnek bir kurum için bkz. Frankfurter Verband Resmi Web Sitesi, [<http://www.frankfurter-verband.de>], (Mayıs-2010)

Almanya'da manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetleri, genellikle papazlar tarafından uygulanmaktadır. Bu bağlamda verilen manevî-(psikolojik) danışmanlık eğitimi, teoloji, sosyal pedagoji ve sosyal çalışma gibi bilim dallarından oluşmaktadır. Manevî-(psikolojik) danışmanlık eğitimi alan öğrenciler, sosyal hizmet uzmanlarına verilen temel dersleri almak mecburiyetinde oldukları gibi, din pedagojisi, Din Psikolojisi gibi alanlarla ilgili dersler de almaktadırlar. Manevî-(psikolojik) danışmanlar, gerek kiliselere ait sosyal kurumlarda, gerekse devletin değişik sosyal hizmet kurumlarında çalışabilmektedirler. Manevî-(psikolojik) danışmanlık eğitimi, meslek liseleri ve üniversitelerin yanı sıra kilise ve dinî cemaatlere ait olan 4 yıllık teoloji okullarında da verilebilmektedir.

Almanya'daki manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetlerinin tarihçesine bakıldığında, bu ülkedeki manevî-(psikolojik) danışmanlar fonksiyonel olarak; (a) özellikle ölümcül bir hastalığa yakalanmış hasta ve hasta yakınları ile ilgilenerek onlara "ölüme refakat hizmetleri" kapsamında manevî telkin ve destek hizmetleri vermek, (b) intihara eğilimli danışanlara manevî destek vermek, (c) aile içi şiddete maruz kalmış aile bireylerine manevî destekli psiko-sosyal yardımlarda bulunmak, (d) modern hayat ile örf ve gelenekler arasında kalmış ve manevî boşluğa düşmüş gençlerin sorunlarına çözüm üretmek, (e) hapisanede yatmakta olan mahkumların manevî ihtiyaçlarını karşılamak ve (f) genelde dinsel yönden sapma gösteren ve bunalıma girmiş danışanlara manevî rehabilitasyon hizmetleri sunmak gibi çalışmalar yapmaktadırlar.

Yukarıda görüldüğü gibi daha çok sosyal hizmet alanına yakın bir yerde kurumsallaşan Almanya'da da, belirtilen hizmetlerin yapıldığı değişik sosyal alanlarda yaklaşık olarak 35.000 manevî-(psikolojik) danışman çalışmaktadır. Eğitim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında ise, bunların % 40'ının meslek liselerinden, % 10'unun meslek yüksek okullarından ve % 27'sinin ise üniversitelerden mezun oldukları görülmektedir.³²

Kısaca, bir yandan alanda yukarıda örnekleri verilen pratik manevî-(psikolojik) danışmanlık hizmetleri verilirken, diğer yandan da, manevî-(psikolojik) danışmanlık alanıyla ilgili Batı'daki çeşitli üniversitelerde yapılan akademik çalışmalar artan bir hızla devam etmektedir.³³

³² Seyyar, Ali, "Dünya ve Türkiye Uygulamaları Açısından Manevî Bakım", Özürlüler İdaresi Raporu-2009, [http://www.sosyalsiyaset.net], (Mayıs-2010)

³³ Ayrıca Batı'da manevî-(psikolojik) danışmanlık alanında Yüksek Lisans / M.A. ve Doktora / Ph.D. yapılabilecek üniversitelerden bazıları şunlardır: Amerika Birleşik Devletleri'nde; University of Denver, Newburgh Theological Seminary and College of the Bible, Regent University, Liberty University; İngiltere'de ise; University of Cambridge, University of London-Heythrop College, University of

b. Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık Alanında Dünyanın Çeşitli Ülkelerinde Çalışan Akademisyenlerden Bazıları

Makalenin bu bölümünde, dünyanın çeşitli ülkelerindeki üniversitelerde ve/veya araştırma/enstitü kuruluşlarında -tespit edilebildiği kadarıyla- manevî-(psikolojik) danışmanlık alanında teorik/kuramsal olarak çalışan psikiyatr, psikolog, psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı ile din psikoloğundan oluşan akademisyenlerden bazılarının isim listesi verilmiştir. Söz konusu liste yapılırken de; önce alfabetik sıraya göre ülke adı, daha sonra ilgili ülke isminin altına yine alfabetik sıraya göre düzenlenmiş bir şekilde akademisyenlerin ad ve soyadları ile çalıştıkları üniversitelerin/enstitülerin ve/veya araştırma merkezlerinin isimleri yazılmıştır. Ayrıca bu bilgilere ek olarak, araştırmacıların (a) iletişim adresleri ile (b) özel ilgi alanları da belirtilmiştir³⁴ (konuyla ilgili grafiksel gösterim için bkz. Grafik-1).

❖ A l m a n y a [a]³⁵

➤ Sebastian Murken

University of Trier, İletişim Adresi: Postfach 1553, D-55505 Bad Kreuznach

Özel İlgi Alanları: (a) Din ve Ruh Sağlığı, (b) Yeni Dinsel Hareketler, (c) Din ve Psikoterapi, (d) Nesne İlişkileri Teorisi, (e) Din Psikolojisi

Manchester, University of Oxford, Cardiff University, University of Westminster, (Mayıs-2010); Ayrıca Batı'daki manevî-(psikolojik) danışmanlık tarihi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Strung, Orlo Jr., "A Prolegomenon to a History of Pastoral Counseling", Clinical Handbook of Pastoral Counseling: Volume-1 (içinde), [Ed. Robert J. Wicks ve ark.], Paulist Press, New Jersey-1993, s. 14-25; Holifield, E. B., A History of Pastoral Care in America: From Salvation to Self-Realization, Adindon Press, Nashville-1983; Kemp, C. F., Physicians of the Soul: A History of Pastoral Counseling, Macmillan, New York-1947

³⁴ Bkz. Nielsen, Michael, "Psychology of Religion Research and Teaching Exchange: A Resource to Facilitate Research and Study in Psychology and Religion", [http://www.psychwww.com/psyrelig], (Mayıs-2010)

³⁵ Makalenin bu bölümünde, ülkelerin yanında yer alan harfler, konuyla ilgili oluşturulan Grafik-1'deki ülkelerin kodlarını gösterir (bkz. Koç, Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık İle İlgili Batı'da Yapılan Bilimsel Çalışmaların Tarihi ve Literatürü (1902-2010) Üzerine Bir Araştırma - II adlı makalenin 'Sonuç' bölümü).

❖ Amerika Birleşik Devletleri [b]

➤ Anisah Bagasra

Claflin University, İletişim Adresi: Department of History and Sociology, Trustee Hall 400 Magnolia Street, Orangeburg, South Carolina, USA

Özel İlgi Alanları: (a) Geleneksel İslam İnançları ve Ruhsal Rahatsızlıklar, (b) Sufi Psikolojisi, (c) Transpersonel Psikoloji, (d) Fenomenoloji, (e) Psikometri, (f) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Colette Fleuridas

Saint Mary's College, İletişim Adresi: Graduate Counseling Program, Saint Mary's College Moraga, CA 94575-4350

Özel İlgi Alanları: (a) Maneviyat/Dindarlık ile Ruh Sağlığı/Psikoterapi İlişkisi, (b) Bütüncül Sağlık, (c) Transpersonel Psikoloji, (d) Fenomenoloji, (e) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji, (f) Yeni Dinsel Hareketler

➤ David J. Dalrymple

Marshall University, İletişim Adresi: 505 12th Avenue, Huntington, WV 25701

Özel İlgi Alanları: (a) Psikanaliz, (b) Fenomenoloji, (c) Motivasyon ve Duygu, (d) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ David Wulff

Wheaton College, İletişim Adresi: 26 East Main Street, Norton, Massachusetts

Özel İlgi Alanları: (a) Kişilik Psikolojisi, (b) Din Psikolojisi, (c) Fenomenoloji, (d) Klinik Psikoloji'de Dinsel Başa Çıkma Uygulamaları

➤ Dereck Daschke

Truman State University, İletişim Adresi: 100 E. Normal, Kirksville, MO 63501

Özel İlgi Alanları: (a) Psikanaliz, (b) Nesne İlişkileri Teorisi, (c) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji, (d) Yeni Dinsel Hareketler

➤ Doug Soderstrom

Wharton County Junior College, İletişim Adresi: Department of Psychology, Wharton County Junior College, Wharton, Texas 77488

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel Fundamentalizm ve Savunma Mekanizmaları, (b) Bilişsel Çelişki, (c) Transpersonel Psikoloji, (d) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Edward Shafranske

Pepperdine University, İletişim Adresi: Southern California Psychoanalytic Institute, 18111 Von Karman Avenue, Irvine, CA 92612

Özel İlgi Alanları: (a) Din Psikolojisi, (b) Dinsel Deneyimin Psikanalitik Analizi, (c) Klinikle İlgili Değişkenler Olarak Din ve Manevilik, (d) Psikoterapide Dinsel ve Manevi Konular, (e) Dinsel İnançlar ve Ruh Sağlığı Uzmanlarının Pratikleri

➤ Hutchinson Geoffrey

University of North Texas, İletişim Adresi: Department of Psychology, P.O. Box 311280, Denton, TX 76203-1280, USA

Özel İlgi Alanları: (a) Din ve Psikoterapi, (b) Alkol Kullanımı ve Dinsellik İlişkisi, (c) Obsessif-Kompulsif Bozukluk ve Din, (d) Manevi İyi Olma, (e) Fiziksel Davranımlar ve Kaygı, (f) Dinsel Başa Çıkma Mekanizmaları, (g) Psikometri, (h) Psikopatoloji

➤ James W. Fowler

Emory University, İletişim Adresi: Emory Center for Ethics, 201 Dowman Drive, Atlanta, Georgia 30322 USA

Özel İlgi Alanları: (a) Pratik Teoloji, (b) Teolojik Ahlak, (c) Dinsel Gelişim Teorileri

➤ John R. van Eenwyk

University of Washington, İletişim Adresi: P. O. Box 1961, School of Medicine, Olympia, Washington 98507

Özel İlgi Alanları: (a) Psikoterapinin Ritüel Görüntüleri, (b) Psikanaliz

➤ Joseph J. Guido

Providence College, İletişim Adresi: Department of Psychology, Providence College, Providence, RI 02918-001 USA

Özel İlgi Alanları: (a) Tanrı İmajları, (b) Normal ve Patolojik Gelişim ve Deneyim, (c) Psikanaliz, (d) Nesne İlişkileri Teorisi, (e) Gelişim Psikolojisi, (f) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Jürgen Braungardt

Graduate Theological Union, İletişim Adresi: 2400 Ridge Road, Berkeley, California, 94709 USA

Özel İlgi Alanları: (a) Dinin Psikanalitik Yorumu, (b) Post-Yapısalcılık, (c) Psikanaliz, (d) Analitik Psikoloji, (e) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Kenneth Pargament

Bowling Green State University, İletişim Adresi: Department of Psychology, 110 McFall Center, Bowling Green, OH 43403-0085

Özel İlgi Alanları: (a) Din, Stres ve Başa Çıkma, (b) Maneviyat ve Psikoterapi

➤ Mariam Cohen

Arizona State University, İletişim Adresi: 4810 E. Andora Drive Scottsdale, AZ 85254, USA

Özel İlgi Alanları: (a) Psikanaliz, (b) Analitik Psikoloji, (c) Nesne İlişkileri Teorisi, (d) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Michael E. McCullough

Southern Methodist University, İletişim Adresi: SMU Box 750442, Dallas, TX 75275-0442

Özel İlgi Alanları: (a) Psikometri, (b) Gelişim Psikolojisi, (c) Ruh Sağlığı ve Psikoterapi, (d) Din Psikolojisi, (e) Psiko-Fizyoloji ve Fiziksel Sağlıkta Dinsel ve Manevi Değişkenler

➤ Michael E. Nielsen

Georgia Southern University, İletişim Adresi: Department of Psychology, Statesboro, GA 30460-8041, USA

Özel İlgi Alanları: (a) Psikometri, (b) Sosyal Psikoloji, (c) Din Psikolojisi, (d) Din ve Ruh Sağlığı, (e) Dinsel Çatışmalar

➤ Michael Herzbrun

St. John Fisher College, İletişim Adresi: Wellness Center St., 3690 East. Avenue, Rochester, NY 14618, USA

Özel İlgi Alanları: (a) İnanç Kaybı, (b) Ruhban Sınıfında Cinsel Taciz Problemleri, (c) Analitik Psikoloji, (d) Humanistik Psikoloji, (e) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Newton Malony

Fuller Theological Seminary / School of Psychology, İletişim Adresi: Department of Clinical Psychology, 135 N. Oakland Avenue, Pasadena, CA 91182

Özel İlgi Alanları: (a) Transaksiyonel Analiz, (b) Klinik Psikoloji, (c) Din Psikolojisi, (d) Psikoloji, Teoloji ve Dinsel Toleransın Bütünleşmesi

➤ Raymond F. Paloutzian

Westmont College, İletişim Adresi: Department of Psychology, 955 La Paz Road, Santa Barbara, California 93108-1099, USA

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel Değişim, (b) Manevî İyi Olma ve Ruhsal ve Fiziksel Sağlık, (c) Sosyal Psikoloji, (d) Psikometri, (e) Gelişim Psikolojisi, (f) Bilişsel Psikoloji, (g) Din Psikolojisi

➤ Stephen Krauss

University of Tennessee-Chattanooga, İletişim Adresi: 1608 East Frontier Lane, Olathe KS, 66062, USA

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel Yönelim, (b) Otoriteryanizm ve Ruh Sağlığı, (c) Psikometri, (d) Gelişim Psikolojisi, (e) Motivasyon ve Duygu, (f) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Thomas Plante

Santa Clara University, İletişim Adresi: Psychology Department, 500 El Camino Real, SCU, Santa Clara, CA 95053-0333

Özel İlgi Alanları: (a) Psikometri, (b) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji, (c) Psikoloji ve Roma Katolik Kilisesi Arasındaki İlişki, (d) İnanç ve Sağlık

➤ William F. Murray

Gordon-Conwell Theological Seminary, İletişim Adresi: Gordon-Conwell Theological Seminary—Charlotte, 9401 Southern Pine Boulevard, Suten Charlotte, NC 28273-5596 USA

Özel İlgi Alanları: (a) Maneviyat, (b) Psikometri, (c) Din Psikolojisi, (d) Gelişim Psikolojisi

❖ Avusturya [c]

➤ Tatjana Schnell

Universität Innsbruck, İletişim Adresi: Institute of Psychology, Innrain 52 6020 Innsbruck, Austria

Özel İlgi Alanları: (a) Gizli Din/Dindarlık, (b) Din ve Ruh Sağlığı, (c) Kişilik Yapısı Olarak Dindarlık, (d) Psikometri, (e) Bilişsel Psikoloji, (f) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

❖ Avustralya [d]

➤ Richard A. Hutch

University of Queensland, İletişim Adresi: School of History, Philosophy, Religion & Classics, University of Queensland, Australia 4072

Özel İlgi Alanları: (a) Spor ve Maneviyat, (b) Geçici Rahatlama Sağlayan Tedavi ve Manevi İnanç, (c) Psikanaliz, (d) Ölüm, (e) Sağlık

❖ Belçika [e]

➤ Dirk Hutsebaut

Katholieke Universiteit Leuven, İletişim Adresi: Centre for the Psychology & Religion, Tiensestraat 102, B-3000, Leuven, Belgium

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel Tutumlar, (b) Dinsel Olgunlaşma, (c) Din ve Irkçılık

❖ Brezilya [f]

➤ Gilberto Safra

University of São Paulo, İletişim Adresi: Rua Guimarães Passos 622, São Paulo, SP, 04107-031, Brazil

Özel İlgi Alanları: (a) Din ve Psikoterapi, (b) Psikanaliz, (c) Psikobiyografi, (d) Rusya Teolojisi

❖ Danimarka [g]

➤ Peter la Cour

University of Copenhagen, İletişim Adresi: Panum Instituttet, Blegdamsvej 2, 2200 KBH N, Denmark

Özel İlgi Alanları: (a) Fiziksel ve Ruhsal Sağlık, (b) Transpersonel Psikoloji, (c) Ateizm

❖ Estonya [h]

➤ Tõnu Lehtsaar

University of Tartu, İletişim Adresi: University of Tartu, Faculty of Theology, Estonia

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel Deneyimin Psikolojisi, (b) Pastoral Danışmanlık, (c) Vaizlik Sanatı/Homiletic, (d) Fenomenoloji, (e) Yeni Dinsel Hareketler, (f) Din Psikolojisi, (g) Din Sosyolojisi, (h) Pastoral İletişim

❖ Güney Afrika [i]

➤ Jacob D. Van

[Herhangi bir kurumla ilişkisi yok], İletişim Adresi: P.O. Box 7039, Nelspruit, 1200, South Africa

Özel İlgi Alanları: (a) Baba İmajı ile Tanrı İmajı Arasındaki İlişki, (b) Travma Sonrası Stresi Düzenlemede Dinin Rolü, (c) Hipnoterapi ve Din, (d) Motivasyon ve Duygu, (e) Gelişim Psikolojisi, (f) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

❖ Hollanda [j]

➤ Gerrit Glas

University of Leiden, İletişim Adresi: Department of Philosophy, Dimence Schuttevaerkade 80-88, Postbus 110, 8000 AC, Zwolle, Netherlands

Özel İlgi Alanları: (a) Ruh Sağlığı ve Psikoterapi, (b) Fenomenoloji, (c) Psikiyatri ve Din, (d) Nesne İlişkileri Teorisi, (e) Psikopatolojide Varoluşsal/Dinsel, Sosyal, Psikolojik ve Biyolojik Görüntüler, (f) Tıp ve İnsan Bilimlerinde Din-Bilim Tartışması, (g) Felsefe ve Hıristiyanlık, (h) Felsefe ve Psikiyatri, (i) Duygu ve Psikopatoloji

➤ Hetty Zock

University of Groningen, İletişim Adresi: Faculty of Theology and Religion Studies, Nieuwe Kijk in 't Jatstraat 104, NL-9712 SL Groningen, Netherlands

Özel İlgi Alanları: (a) Erik H. Erikson, (b) Nesne İlişkileri Teorisi, (c) Sanat ve Din, (d) Ruh Sağlığı ve Din, (e) Psikanaliz, (f) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji, (g) Fenomenoloji, (h) Din ve Psikopatoloji, (i) Dinsel Metinlerin Psikanalitik Çözümü, (j) Hermenötik Din Psikolojisi

➤ Ruard R. Ganzevoort

Kampen Theological University, İletişim Adresi: THUK, Post box 5021, 8260 GA Kampen, Netherlands

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel Başa Çıkma, (b) Cinsel Şiddet ve Din, (c) Din Psikolojisi, (d) Pastoral Psikoloji: Teori & Araştırma & Kliniksel

❖ İngiltere [k]

➤ Fraser N. Watts

University of Cambridge, İletişim Adresi: Faculty of Divinity, West Road, Cambridge CB3 9BS UK

Özel İlgi Alanları: (a) Din Psikolojisi, (b) Dinsel Biliş, (c) Benlik Kavramları İle Tanrı Kavramları Arasındaki İlişki, (d) Teoloji ve Bağışlamanın Psikolojisi, (e) Sinirbilim ve Bilişsel Bilimlerde İndirgemecilik, (f) Bilimsel ve Teolojik Söylemin Doğası, (g) Teolojik Antropolojiye İlişkin İnsan Duyguları, (h) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji, (i) Psikometri

➤ John Maltby

Sheffield Hallam University, İletişim Adresi: School of Social Science and Law, Sheffield S10 2BP, England

Özel İlgi Alanları: (a) Psikometri, (b) Dindarlık ve Kişilik, (c) Dindarlık ve Ruh Sağlığı, (d) Din ve Başa Çıkma, (e) Din ve Psikolojik İyi Olma, (f) Psikanaliz, (g) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Kate C. M. Loewenthal

University of London, İletişim Adresi: Psychology Department, Royal Holloway College, Egham Hill, Egham, Surrey TW20 0EX, UK

Özel İlgi Alanları: (a) Din ve Başa Çıkma, (b) Dinsel Değişim, (c) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji, (d) Din Psikolojisi

➤ Ken Hart

University of Leeds, İletişim Adresi: School of Psychology, University of Leeds, UK, LS2 9JT

Özel İlgi Alanları: (a) Transpersonel Psikoloji, (b) Fenomenoloji, (c) Psikometri, (d) Gelişim Psikolojisi, (e) Motivasyon ve Duygu, (f) Bilişsel Psikoloji, (g) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji, (h) Yeni Dinsel Hareketler

➤ Leslie J. Francis

University of Wales, İletişim Adresi: Centre for Ministry Studies, Normal Site Bangor Gwynedd, Wales UK LL57 2PX

Özel İlgi Alanları: (a) Kişilik ve Din, (b) Ruhban Sınıfının Psikolojisi, (c) Kiliseden Ayrılmanın Psikolojisi, (d) Psikometri, (e) Transpersonel Psikoloji, (f) Din Psikolojisi, (g) Ampirik Teoloji

➤ Nicholas J. S. Gibson

University of Cambridge, İletişim Adresi: Department of Social and Developmental Psychology, Free School Lane, Cambridge, CB2 3RQ, United Kingdom

Özel İlgi Alanları: (a) Tanrı Kavramları, (b) Tanrı İmajları ve Temsilleri, (c) Dinsel Biliş, (d) Psikometri, (e) Sosyal Biliş, (f) Sosyal Psikoloji, (g) Din Psikolojisi, (h) Beyin ve Evrim

❖ İsrail [I]

➤ Aryeh Lazar

College of Judea and Samaria, İletişim Adresi: Department of Behavioral Sciences, College of Judea and Samaria, P.O. Box 3, Ariel, 44837, Israel

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel ve Mistik Deneyim, (b) Dinsel Motivasyon, (c) Dua Psikolojisi, (d) Tanrı Kavramları, (e) Fenomenoloji, (f) Psikometri, (g) Motivasyon ve Duygu, (h) Bilişsel Psikoloji, (i) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Natti Ronel

Tel Aviv University, İletişim Adresi: The Bob Shapell School of Social Work, Ramat Aviv, Tel Aviv, Israel

Özel İlgi Alanları: (a) Grace Terapide Maneviyat, (b) Teistik Psikoloji, (c) Manevi Zeka, (d) Fenomenoloji, (e) Ruh Sağlığı ve Psikoterapi

❖ İsveç [m]

➤ Eva Basch-Kahre

Swedish Psychoanalytical Society, İletişim Adresi: Luntmakargatan 89, S-113 51 Stockholm, Sweden

Özel İlgi Alanları: (a) Psiko-Somatik Rahatsızlıklar, (b) Din ve Psikoloji, (c) Psikanaliz

❖ İsviçre [n]

➤ René Lehmann

Franklin Colleg, İletişim Adresi: Via Lucino 42, 6932 Breganzona, Switzerland

Özel İlgi Alanları: (a) Fenomenoloji, (b) Pastoral Danışmanlık, (c) Sosyal Psikoloji, (d) Kişilik Teorileri, (e) Gelişim Psikolojisi, (f) Anormal Psikolojisi, (g) Uygulamalı Psikoloji

❖ Kanada [o]

➤ Carol Musselman

University of Toronto, İletişim Adresi: Department of Human Development and Applied Psychology, 252 Bloor Street West, Toronto, Ontario M5S 1V6

Özel İlgi Alanları: (a) Psikanaliz, (b) Psikodinamik Psikoterapi, (c) Din/Maneviyat ve Psikoterapi

➤ Christopher T. Burriss

St. Jerome's University & University of Waterloo, İletişim Adresi: Department of Psychology, Waterloo, ON, N2L 3G3 Canada

Özel İlgi Konuları: (a) Psikanaliz, (b) Motivasyon ve Duygu, (c) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

❖ Kosta Rika [p]

➤ Napoleón Tapia

University of Costa Rica, İletişim Adresi: Instituto de Investigaciones Psicológicas, Universidad de Costa Rica, San José, Costa Rica.

Özel İlgi Alanları: (a) Klinik Psikoloji, (b) Gelişimsel Din Psikolojisi, (c) Kişilik ve Din, (d) Zihin Teorisi ve Din, (e) Gelişim Psikolojisi, (f) Psikanaliz, (g) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

❖ Kuzey İrlanda [r]

➤ Christopher Alan Lewis

University of Ulster, İletişim Adresi: School of Psychology and Communication, Londonderry Northern Ireland BT48 7JL

Özel İlgi Alanları: (a) Din ve Kişilik, (b) Din ve Ruh Sağlığı, (c) Psikometri, (d) Kültürlerarası Psikoloji, (e) Psikolojik İyi Olma, (f) Psikanaliz

❖ M i s i r (Doğu) [s]

➤ Yasser A.Salem

Health Insurance Hospital of Alexandria, İletişim Adresi: 34 Ali Basha zo elfakkar Mostafa Kamel, Alexandria, Egypt

Özel İlgi Alanları: (a) Ruhsal Rahatsızlıklar ve Kültürel İnançlar, (b) Din, Kültür ve Geleneksel Şifacılar

❖ N o r v e ç [t]

➤ Arne Austad

Modum Bads Nervesanatorium Norway,İletişim Adresi: Sollia 14, N-3748, Siljan, Norway

Özel İlgi Alanları: (a) Klinik Din Psikolojisi, (b) Psikanaliz, (c) Analitik Psikoloji, (d) Nesne İlişkileri Teorisi, (e) Fenomenoloji, (f) Varoluşsal Psikoterapi, (g) Gelişim Psikolojisi, (h) Ruh Sağlığı ve Psikoterapi

➤ Hans Stifoss-Hanssen

University of Oslo, İletişim Adresi: The Practical Theological Seminary, PO Box 1075 Blindern, N- 0316 Oslo, Norway

Özel İlgi Alanları: (a) Din ve Sağlık, (b) Dindarlık ve Ruh Sağlığı, (c) Voluşsal Sorunlar, (d) Manevîlik/İnanç, (e) Sağlık ve Bakım, (f) Pastoral Danışmanlık

❖ P e r u [u]

➤ Alvaro González Riesle

University of Lima, İletişim Adresi: Edificio Los Sauces, 604-Residencial San Felipe- Jesús María, Lima 11. Peru

Özel İlgi Alanları: (a) Dinsel Fundamentalizmin Psikolojisi, (b) Ruhban Sınıfı ve Çocuk İstismarı, (c) Psikometri, (d) Motivasyon ve Duygu, (e) Bilişsel Psikoloji, (f) Ruh Sağlığı ve Psikoterapi, (g) Yeni Dinsel Hareketler

❖ P o l o n y a [ü]

➤ Pawel Marian Socha

Jagiellonian University, İletişim Adresi: Institute for the Study of Religions, Instytut Religioznawstwa UJ, Grodzka 52 31-044 Krakow, Poland

Özel İlgi Alanları: (a) Bireysel Din ve Kişisel Özerklik, (b) Bireysel Din/Maneviyat ve Yaşam Boyu Gelişimi, (c) Yaşam Ödevleri ile Dinsel ve Dinsel Olmayan Başa Çıkma Stratejileri İlişkisi, (d) Din Felsefesi, (e) Dinsel Etik, (f) Ahlâk Psikolojisi, (g) Psikometri, (h) Ruh Sağlığı ve Psikopatoloji

➤ Witold Simon

Institute of Psychiatry and Neurology, İletişim Adresi: Neurotic Disorders and Psychotherapy Department, 02-957 Warsaw, Sobieskiego 1/9 Poland

Özel İlgi Alanları: (a) Başa Çıkma Mekanizmaları ve Din, (b) Kişilik ve Din, (c) Psikoterapi, Din ve Maneviyat

❖ Rusya [v]

➤ Sergey A. Belorusoff

Department of Clinical Psychotherapy and Medical Psychology, İletişim Adresi: Sadovnicheskaya Street 2, Moscow, Russia

Özel İlgi Alanları: (a) Psikoloji ve Maneviyat, (b) Psikoterapiye Manevi Yaklaşımlar, (c) Fenomenoloji, (d) Manevi Deneyim, (e) Teoloji, (f) Antropoloji

❖ Şili [y]

➤ Pedro Salinas Quintana

Universidad de Santiago, İletişim Adresi: Psychology Department, Universidad de Santiago de Chile

Özel İlgi Alanları: (a) Jung Psikolojisi, (b) Sembolizm ve Din, (c) Maneviyat ve Psikoterapi, (d) Dinsel Deneyim, (e) İnanç, Din ve Sağlık Arasındaki İlişkiler, (f) Nesne İlişkileri Teorisi, (g) Fenomenoloji

➤ Rene Gempp

Universidad Mayor, İletişim Adresi: Escuela de Psicología, Casilla 567, Temuco, Chile

Özel İlgi Alanları: (a) Tanrı Kavramı, (b) Dinsel İnanç ve Başa Çıkma, (c) Dinsel İnanç ve Kişisel İyi Olma, (d) Psikometri, (e) Fenomenoloji

- ❖ T ü r k i y e [z]³⁶
- Abdulkerim Bahadır, Selçuk Üniversitesi, Konya
- Ali Rıza Aydın, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun
- Ali Seyyar, Sakarya Üniversitesi, Adapazarı
- Hasan Kaplan, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale
- Hüseyin Peker, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun
- M. Naci Kula, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir
- Nurullah Altaş, Atatürk Üniversitesi, Erzurum
- Öznur Özdoğan, Ankara Üniversitesi, Ankara
- Üzeyir Ok, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas

c. Yabancı Kaynaklarda “Pastoral Counselling”: Manevî-(Psikolojik) Danışmanlık Literatürüne İlişkin Batı’da Yayınlanan Bilimsel Çalışmalardan Bazıları

Makalenin bu bölümünde ise, araştırma konusu olan “manevî-(psikolojik) danışmanlık/pastoral counselling” olgusuna yönelik daha geniş ve derin taramalar için yabancı literatür yer almaktadır. Söz konusu bu çalışma yapılırken de, Türk Din Psikolojisi literatüründe henüz daha teorik ve ampirik olarak yeni tanınmaya başlanmış olan manevî-(psikolojik) danışmanlık kavramı ile ilgili daha sonra araştırma yapmayı planlayan Türk din psikologları ile psikolojik danışman ve rehberlik uzmanlarına yabancı kaynak sağlama noktasında yardımcı olacağı düşüncesinden hareket edilmiştir.

Öte yandan makalenin bu bölümünde yer alan literatür çalışması, araştırmacının 2009 yılında konuyla ilgili çalışmalar yapmak üzere gittiği İngiltere/Londra’da bulunduğu süre içerisinde, “pastoral counselling & pastoral psychology & pastoral theology” kavramlarından hareketle konuyla ilgili kütüphane, kitaplar, süreli yayınlar ve internet siteleri gibi çeşitli kaynaklardan yararlanılarak disiplinlerarası bir yaklaşımla oluşturulmuştur. Dolayı-

³⁶ Buradaki listeye sadece, Mayıs-2010 tarihi itibarıyla Türkiye’deki çeşitli üniversitelerde, birbirinden farklı anabilim dallarında çalışıp da manevî-(psikolojik) danışmanlık konusuna ilgi duyan akademisyenlerin isimleri alınmıştır. Araştırma sınırlılıklarının dışında olduğu için söz konusu listenin detay bilgileri verilmemiştir.

ıyla çoğunlukla konuyla ilgili internet siteleri kullanılarak oluşturulan bu bibliyografyaya, “pastoral counselling & pastoral psychology & pastoral theology” kavramlarının geçtiği kitap ve makale başlıklarıyla; kavramla ilgili çalışmaların özetlerindeki ‘key words/anahtar kelimeler’ içerisinde adı geçen kavramların yer aldığı araştırmalar alınmıştır. Kısaca, 1902-2008 yılları arasını kapsayan bu bibliyografik araştırmada, spesifik olarak Din Psikolojisi kapsamında psiko-sosyo-antropo-teolojik örüntüleri de olan “manevî-(psikolojik) danışmanlık/pastoral counselling” olgusunun ilişkili olduğu “pastoral psychology/pastoral psikoloji & pastoral theology/pastoral teoloji & pastoral care/pastoral bakım” gibi diğer kavramlarla birlikte ele alındığı bilimsel kaynakların tamamı, tek bir liste olarak ‘alfabetik sıraya’ göre verilmiştir. Liste oluşturulurken manevî-(psikolojik) danışmanlık alanıyla direkt ilgili olan eserlerin yanı sıra, alanla dolaylı olarak ilgisi olan kaynaklara da yer vermeye çalışılmıştır. Bu çerçevede, araştırmancının bu birinci makalesinde yer alan söz konusu liste, -hacim problemi nedeniyle- alfabetik sıraya göre ‘A’ harfinden ‘K’ harfine kadar olan çalışmaları kapsamaktadır.³⁷

Söz konusu bu bibliyografyanın düzenlenmesinde ise, yukarıda adı geçen teknik kavramlara ilişkin yapılan çalışmaların başlangıcı olan 1902 yılından 2008 yılına kadar olan kronolojik süreç esas alınarak alfabetik bir düzenleme yapılmıştır. Ayrıca çoğunluğunu makalelerin oluşturduğu bu özel konulu bibliyografya çalışmasında, alanla ilgili klasiklerden sayılabilecek bazı kitaplara da yer verilmiştir. Öte yandan yabancı kaynak olarak sadece İngilizce kaleme alınan kaynakların yer aldığı bibliyografyanın yazım formatında ise, burada yer alan çalışmaların tamamının yabancı olması nedeniyle daha çok batı bilim literatüründe yaygın olarak kullanılan APA bibliyografik yazım biçimi tercih edilmiştir.

³⁷ Konuyla ilgili oluşturulan listenin devamı şeklindeki ‘L’ harfinden ‘Z’ harfine kadar olan çalışmalar için bkz. (sonraki makale) “Koç, Mustafa, “Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık İle İlgili Batı’da Yapılan Bilimsel Çalışmaların Tarihi ve Literatürü (1902-2010) Üzerine Bir Araştırma - II”

Makalenin bu bölümünde yer alan;

(a) Kitapların bibliyografik yazım nitelemesi/formatı: “yazar/lar, yayın yılı, kitap başlığı, yayınlandığı yer ve yayınevi” şeklinde düzenlenirken;

(b) Makalelerin bibliyografik yazım nitelemesi/formatı ise: “yazar/lar, yayın yılı, makale başlığı, yayınlandığı dergi, cilt, sayı ve sayfa numaraları” şeklinde düzenlenmiştir.

- pastoral counselling & pastoral care & pastoral psychology & pastoral theology –

Bibliography

[A – K]

- Abbott, D. A. & Meredith, W. H. (1986). Strengths of parents with retarded children. *Journal of Applied Family and Child Studies*, 35, 371-375.
- Acheson, L. S. (1994). Perinatal, infant, and child death rates among the old order Amish. *American Journal of Epidemiology*, 139, 173-183.
- Acklin, M. W. & Brown, E. C. & Mauger, P. A. (1983). The role of religious values and coping with cancer. *Journal of Religion and Health*, 22, 322-333.
- Adams, R. G. & Brittain, J. L. (1987). Functional status and church participation of the elderly: Theoretical and practical implications. *Journal of Religion & Aging*, 3 (3/4), 35-48.
- Alexander, F. & Duff, R. W. (1991). Influence of religiosity and alcohol use on personal well-being. *Journal of Religious Gerontology*, 8, 11-19.
- Allport, G. W. (1950). *The Individual and His Religion: A Psychological Interpretation*. NY: Macmillan.
- Allport, G. W. (1954). *The Nature of Prejudice*. NY: Addison-Wesley.
- Annis, L. V. (1976). Emergency helping and religious behavior. *Psychological Reports*, 39, 151-158.
- Anson, O. & Antonovsky, A. & Sagy, S. (1990). Religiosity and well-being among retirees: A question of causality. *Behavior, Health, and Aging*, 1, 85-97.
- Avalos, H. (1997). Is faith good for you? Examining whether unjustified beliefs are really the best medicine. *Free Inquiry*, Fall issue, 44-46.
- Azhar, M. Z. & Varma, S. L. & Dharap, A. S. (1994). Religious psychotherapy in anxiety disorder patients. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 90, 1-3.
- Bailey, W. T. & Stein, L. B. (1995). Jewish affiliation in relation to suicide rates. *Psychological Reports*, 76 (2), 561-562.

- Bainbridge, W. & Stark, R. (1982). Suicide, homicide, and religion. *Annual Review of the Social Sciences of Religion*, 5, 33-56.
- Ballard, A. & Green, T. & McCaa, A. & Logsdon, C. (1997). A comparison of the level of hope in patients with newly diagnosed and recurrent cancer. *Oncology Nursing Forum*, 24, 899-904.
- Bascue, L. O. & Inman, D. J. & Kahn, W. J. (1982). Recognition of suicidal lethality factors by psychiatric nursing assistants. *Psychological Reports*, 51, 197-198.
- Batson, C. D. & Oleson, K. C. & Weeks, J. L. & Healy, S. & Reeves, P.J. & Jennings, P. & Brown, T. (1989). Religious prosocial motivation: Is it altruistic or egoistic? *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 873-884.
- Beckman, L. J. & Houser, B. B. (1982). The consequences of childlessness on the social-psychological well-being of older women. *Journal of Gerontology*, 37, 243-250.
- Beg, M. A. & Zilli, A. S. (1982). A study of the relationship of death anxiety and religious faith to age differentials. *Psychologia*, 25, 121-125.
- Beit-Hallahmi, B. (1974). Psychology of religion 1880-1930: The rise and fall of a psychological movement. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 10, 84-90.
- Beit-Hallahmi, B. (1975). Religion and suicidal behavior. *Psychological Reports*, 37, 1303-1306.
- Beitman, B. D. (1982). Pastoral counseling centers: A Challenge to community mental health centers. *Hospital and Community Psychiatry*, 33, 486-487.
- Bergin, A. E. & Jensen, J. P. (1990). Religiosity and psychotherapists: A national survey. *Psychotherapy*, 27, 3-7.
- Bergin, A. E. (1991). Values and religious issues in psychotherapy and mental health. *American Psychologist*, 46, 394-403.
- Bernt, F. M. (1989). Being religious and being altruistic: A study of college service volunteers. *Personality and Individual Differences*, 10, 663-669.
- Best, J. B. & Kirk, W. G. (1982). Religiosity and self-destruction. *Psychological Record*, 32 (1), 35-39.
- Blaney, N. T. & Goodkin, K. & Feaster, D. (1997). A psychosocial model of distress over time in early HIV-1 infection: The role of life stressors, social support and coping. *Psychology and Health*, 12, 633-653.
- Bock, E. W. & Cochran, J. K. & Beehley, L. (1987). Moral messages: the relative influence of denomination on the religiosity-alcohol relationship. *Sociological Quarterly*, 28, 89-103.

- Brown, L. B. (1966). Egocentric thought in petitionary prayer: A cross-cultural study. *Journal of Social Psychology*, 68, 197-210.
- Canada, A. L. & Parker, P. A. & de Moor, J. S. & Basen-Engquist, K. & Ramondetta, L. M. & Cohen, L. (2006). Active coping mediates the association between religion/spirituality and quality of life in ovarian cancer. *Gynecologic Oncology*, 101 (1), 102-107.
- Carlson, C. R. & Bacaseta, P. E. & Simanton, D. A. (1988). A controlled evaluation of devotional meditation and progressive relaxation. *Journal of Psychology and Theology*, 16, 362-368.
- Carson, V. & Soeken, K. L. & Grimm, P. M. (1988). Hope and its relationship to spiritual well-being. *Journal of Psychology and Theology*, 16, 159-167.
- Carson, V. & Soeken, K. L. & Shanty, J. & Terry, L. (1990). Hope and spiritual well-being: Essentials for living with AIDS. *Perspectives in Psychiatric Care*, 26, 28-34.
- Clark, W. H. (1958). How do social scientists define religion? *Journal of Social Psychology*, 47, 143-147.
- Darley, J. M. & Batson, C. D. (1973). From Jerusalem to Jericho: A study of situational and dispositional variables in helping behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 27, 100-108.
- Darrel, W. A. (1996). *Medicine, Society, and Faith in the Ancient and Medieval Worlds*; Baltimore: Johns Hopkins University.
- Diamond, E. L. (1982). The role of anger in essential hypertension and coronary heart disease. *Psychological Bulletin*, 92, 410-433.
- Ellis, A. (1987). Religiosity and emotional disturbance: A reply to Sharkey and Malony. *Psychotherapy*, 24, 826-827.
- Ellison, C. G. (1991). Religious involvement and subjective well-being. *Journal of Health and Social Behavior*, 32, 80-99.
- Ellison, C. G. (1992). Are religious people nice people? Evidence from the National Survey of Black Americans. *Social Forces*, 71, 411-430.
- Falbo, T. & Shepperd, J. A. (1986). Self-righteousness: Cognitive, power, and religious characteristics. *Journal of Research in Personality*, 20, 145-157.
- Falcone, R. A. Jr. & Brentley, A. L. & Ricketts, C. D. & Allen, S. E. & Garcia, V. F. (2006). Development, implementation and evaluation of a unique African-American faith-based approach to increase automobile restraint use. *Journal of the National Medical Association*, 98 (8), 1335-1341.

- Fitchett, G. & Burton, L. A. & Sivan, A. B. (1997). The religious needs and resources of psychiatric patients. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 185, 320-326.
- Francis, L. J. (1994). Denominational identify, church attendance and drinking behavior among adults in England. *Journal of Alcohol and Drug Education*, 39 (3), 27-33.
- Galanter, M. & Larson, D. & Rubenstone, E. (1991). Christian psychiatry: The impact of evangelical belief on clinical practice. *American Journal of Psychiatry*, 148, 90-95.
- Gass, K. A. (1987). The health of conjugally bereaved older widows: The role of appraisal. *Research in Nursing & Health*, 10, 39-47.
- George, L. K. & Ellison, C. G. & Larson, D. B. (2002). Explaining the Relationships Between Religious Involvement and Health. *Psychological Inquiry*, 13, (3), 190-200.
- Glik, D. C. (1990). The redefinition of the situation: The social construction of spiritual healing experiences. *Sociology of Health and Illness*, 12, 151-168.
- Griffith, E. E. H. & Young, J. L. & Smith, D. L. (1984). An analysis of the therapeutic elements in a black church service. *Hospital and Community Psychiatry*, 35, 464-469.
- Hadaway, C. K. & Marler, P. (1993). What the polls don't show: A closer look at U.S. church attendance. *American Sociological Review* , 58, 741-752.
- Haerich, P. (1992). Premarital sexual permissiveness and religious orientation: A preliminary investigation. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 31, 361-365.
- Hanson, D. J. & Engs, R. C. (1987). Religion and collegiate drinking problems over time. *Psychology*, 24, 10-12.
- Hardert, R. A. & Dowd, T. J. (1994). Alcohol and marijuana use among high school and college students in Phoenix, Arizona: A test of Kandel's socialization theory. *International Journal of Addictions*, 29, 887-912.
- Hart, C. W. & Matorin, S. (1997). Collaboration between hospital social work and pastoral care to help families cope with serious illness and grief. *Psychiatric Services*, 48, 1549-1552.
- Hays, R. D. & Revetto, J. P. (1990). Peer cluster theory and adolescent drug use: A reanalysis. *Journal of Drug Education*, 20, 191-198.
- Higgins, P. C. & Albrecht, G. L. (1977). Hellfire and delinquency revisited. *Social Forces*, 55, 952-958.
- Hong, S. M. (1983). Gender, religion, and sexual permissiveness: Some recent Australian data. *Journal of Psychology*, 115, 17-22.

- Hood, R. W. (1974). Psychological strength and the report of intense religious experience. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 13, 65-71.
- Inglehart, R. (1990). *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Jenkins, A. (1995). Religion and HIV: Implications for research and intervention. *Journal of Social Issues*, 51, 131-144.
- Jenkins, C. D. (1971). Psychologic and social precursors of coronary disease. *New England Journal of Medicine*, 284, 244-255.
- Jensen, J. P. & Bergin, A. E. (1988). Mental health values of professional therapists: A national interdisciplinary study. *Professional Psychology: Research and Practice*, 19, 290-297.
- Jessor, R. & Jessor, S. L. (1977). *Problem Behavior and Psychosocial Development: A Longitudinal Study of Youth*. New York: Academic Press.
- Jiang, W. & Babyak, M. & Krnatz, D. S. (1996). Mental stress-induced myocardial ischemia and cardiac events. *Journal of the American Medical Association*, 275, 1651-1656.
- Johnson, B. R. & Larson, D. B. & Pitts, T. C. (1997). Religious programs, institutional adjustment, and recidivism among former inmates in Prison Fellowship programs. *Justice Quarterly*, 14, 145-166.
- Johnson, D. P. & Mullins, L. C. (1989). Subjective and social dimensions of religiosity and loneliness among the well elderly. *Review of Religious Research*, 31, 4-15.
- Johnsen, L. W. & Harlow, L. L. (1996). Childhood sexual abuse linked with adult substance use, victimization, and AIDS-risk. *AIDS Education and Prevention*, 8, 44-57.
- Johnson, M. A. (1973). Family life and religious commitment. *Review of Religious Research*, 14, 144-150.
- Johnson, W. B. & Ridley, C. R. & Nielsen, S. L. (2000). Religiously sensitive rational emotive behavioral therapy: Elegant solutions and ethical risks. *Professional Psychology: Research and Practice*, 31, 14-20.
- Joubert, C. E. (1978). Sex, church attendance, and endorsement of Ellis's irrational beliefs. *Psychological Reports*, 42, 1318.
- Joyce, C. R. B. & Welldon, R. M. C. (1965). The objective efficacy of prayer, a double-blind clinical trial. *Journal of Chronic Disease*, 18, 367-377.
- Kabat-Zinn, J. & Wheeler, E. & Light, T. & Skillings, A. & Scharf, M. & Croypley, T. G. & Hosmer, D. & Bernhard, J. D. (1998). Influence of a mindfulness meditation-based stress reduction intervention on rates of skin clearing in patients with

- moderate to severe psoriasis undergoing phototherapy (UVB) and photochemotherapy (PUVA). *Psychosomatic Medicine*, 60 (5), 625-632.
- Kaplan, B. H. (1976). A note on religious beliefs and coronary heart disease. *Journal of the South Carolina Medical Association*, 72, 60-64.
- Kaslow, F. & Robinson, J. A. (1996). Long-term satisfying marriages: Perceptions of contributing factors. *American Journal of Family Therapy*, 24, 154-170.
- Kaufman, Y. & Anaki, D. & Binns, M. & Freedman, M. (2007). Cognitive decline in Alzheimer's disease: Impact of spirituality, religiosity, and QOL. *Neurology*, 68, 1509-1514.
- Keith, P. M. (1979). Life changes and perceptions of life and death among older men and women. *Journal of Gerontology*, 34, 870-878.
- Kendrick, S. B. (2000). Biography of articles related to spirituality and medicine. Presentation at Wake Forest University School of Medicine.
- Kennedy, G. J. & Kelman, H. R. & Thomas, C. & Chen, J. (1996). The relation of religious preference and practice to depressive symptoms among 1,855 older adults. *Journal of Gerontology*, 51, 301-308.
- Khavari, K. A. & Harmon, T. M. (1982). The relationship between the degree of professed religious belief and use of drugs. *The International Journal of the Addictions*, 17, 847-857.
- Khouzam, H. R. & Smith, C. E. & Bissett, B. (1994). Bible Therapy: A treatment of agitation in elderly patients with Alzheimer's Disease. *Clinical Gerontologist*, 15 (2), 71-74.
- Kiecolt-Glaser, J. K. & Malarkey, W. B. & Chee, M. & Newton, T. & Cacioppo, J. T. & Mao, H. Y. & Glaser, R. (1993). Negative behavior during marital conflict is associated with immunological down-regulation. *Psychosomatic Medicine*, 55, 395-409.
- Kirkpatrick, L. A. & Hood, R. W. (1990). Intrinsic-extrinsic religious orientation: The boon or bane of contemporary psychology of religion. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 29, 442-462.
- Kirkpatrick, L. A. & Shaver, P. R. (1990). Attachment theory and religion: Childhood attachments, religious beliefs, and conversion. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 29, 315-334.
- Koenig, H. G. (1998). Religious beliefs and practices of hospitalized medically ill older adults. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 13, 213-224.
- Koenig, H. G. & Cohen, H. J. & Blazer, D. G. & Kudler, H. S. & Krishnan, K. R. R. & Sibert, T. E. (1995). Cognitive symptoms of depression and religious coping in elderly medical patients. *Psychosomatics*, 36, 369-375.

- Krause, N. & Tran, T. V. (1989). Stress and religious involvement among older Blacks. *Journal of Gerontology*, 44, 4-13.
- Kvale, J. N. & Koenig, H. G. & Ferrel, C. (1989). Life satisfaction of the aging woman religious. *Journal of Religion and Aging*, 5 (4), 68-72.
- Kvaraceus, W. (1944). Delinquent behavior and church attendance. *Sociology and Social Research*, 28, 284-289.

Kaynaklar

- Akpınar, Arif; Hastalıklara Pozitif Bakış, Bilge Yayıncılık, İstanbul- 2006
- Aışan, Mehmet H.; Neoterapi: Pastoral Psikoloji, Karakutu Yayınları, İstanbul-2007
- Altaş, Nurullah; "Hastanelerde Dinî Danışmanlık Hizmetleri: Türkiye Uygulaması Üzerine Deneysel Bir Araştırma", A.Ü.İ.F.D., Ankara-1999, C. 39, s. 599-659
- Altaş, Nurullah; "Dini Danışmanlığın Teorik Temelleri" A.Ü.İ.F.D., Ankara-2000, C. 41, s. 327-350
- Amerikan Pastoral Danışmanlar Derneği Resmi Web Sitesi, [<http://www.aapc.org>], (Mayıs-2010)
- Amerikan Psikoloji Derneği Resmi Web Sitesi, [<http://www.apa.org>], (Mayıs-2010)
- Aydın, A. Rıza; "Çağdaş Araştırmalar Işığında Din Psikolojisine Bir Bakış", Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, Samsun-2004, C. 4, S. 3, s. 49-59
- Birleşik Krallık Ulusal Sağlık Servisi Resmi Web Sitesi, [<http://www.nhs.uk>], (Mayıs-2010)
- Boisen, Anton; *The Task and Methods of Theology*, New York-1926
- Clebsch, W. A. & Jaekle, C. R.; *Pastoral Care in Historical Perspective*, Harper & Brother Publishers, New York-1967
- Clinebell, H.; *Growth Counseling: Hope-Centered Methods of Actualizing Human Wholeness*, Abingdon, Nashville-1979
- Clinebell, H.; *Contemporary Growth Therapies*, Abingdon, Nashville-1981
- Clinebell, H.; *Basic Types of Pastoral Care and Counselling: Resources for Ministry of Healing and Growth*, London-1984
- Collins, Una M. & McNiff, J.; *Rethinking Pastoral Care*, Routledge Publishers, London & New York-2002
- Danış, M. Zafer; *Yaşama Derinden Bir Kucak*, Türk Geriatri Vakfı Yayınları, Ankara- 2005
- Din Psikolojisi: Bölüm 36 Resmi Web Sitesi, [<http://www.division36.org>], (Mayıs-2010)
- Frankfurter Verband Resmi Web Sitesi, [<http://www.frankfurter-verband.de>], (Mayıs-2010)

- Hıristiyan Psikolojik Çalışmalar Derneği Resmi Web Sitesi, [<http://www.caps.net>], (Mayıs-2010)
- Holifield, E. B.; A History of Pastoral Care in America: From Salvation to Self-Realization, Adindon Press, Nashville-1983
- Işık, Harun; Cezaevlerinde Din, Laçın Yayınları, Kayseri-2009
- Işık, Harun; "Ceza İnfaz Kurumlarında Din Hizmetleri", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, İstanbul-2010, C. 3, S. 12, s. 250-263
- Kemp, C. F.; Physicians of the Soul: A History of Pastoral Counseling, Macmillan, New York-1947
- Koç, Mustafa, "Manevî-[Psikolojik] Danışmanlık İle İlgili Batı'da Yapılan Bilimsel Çalışmaların Tarihi ve Literatürü (1902-2010) Üzerine Bir Araştırma-II", Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (Din Psikolojisi Özel Sayısı), Adana-2012, C. 12, S. 2.
- Lartey, Emmanuel Y.; In Living Color: An Intercultural Approach to Pastoral Care and Counseling, Jessica Kingsley Publishers, London & New York-2003
- Lartey, Emmanuel Y.; "African Perspectives on Pastoral Theology: A Contribution to the Quest for More Encompassing Models of Pastoral Care", Contact: The Interdisciplinary Journal of Pastoral Care, 1993, S. 112, s. 3-12
- Lynch, Gordon; Pastoral Care & Counseling, S.A.G.E. Publications, London-2002
- Malcles, Louise N. ve ark.; Batı'da ve Türkiye'de Kaynakça Tarihi, İletişim Yayınları, İstanbul-2003
- Meade, Joan A. D.; Pastoral Care in Disaster: A Theological Reflection, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), The University of Edinburgh, Edinburgh-2006, 334 s.
- Nielsen, Michael; "Psychology of Religion Research and Teaching Exchange: A Resource to Facilitate Research and Study in Psychology and Religion", [<http://www.psychwww.com/psyrelig>], (Mayıs-2010)
- Ok, Üzeyir; Dinsel Danışmanlığın Teorik Çatısı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997
- Ok, Üzeyir; "İnanç Bakım ve Danışmanlığı: Bir Model Geliştirme Denemesi", I. Din Hizmetleri Sempozyumu -Bildiriler- (03-04-2007), D.İ.B. Yayınları, Ankara-2008, C. 2, s. 550-574
- Oxleas NHS Trust Resmi Web Sitesi, [<http://www.oxleas.nhs.uk>], (Mayıs-2010)
- Özdoğan, Öznur; İsimli Hayatlar: Manevi ve Psikolojik Yaklaşımla Arınma ve Öze Dönüş, Lotus Yayınevi, Ankara-2005

- Özdoğan, Öznur; "İnsanı Anlamaya Yönelik Bir Yaklaşım: Pastoral Psikoloji", A.Ü.İ.F.D., Ankara-2006, C.47, S. 2, s. 127-141
- Özdoğan, Öznur; Mutluluğu Seçiyorum, Özdenöze Yayınları, 3. Baskı, Ankara- 2007
- Özdoğan, Öznur; Aşkın Yanımız Maneviyat, Özdenöze Yayınları, Ankara-2009
- Psikoloji Bilimi Derneği Resmi Web Sitesi, [[http:// www.psychologicalscience.org](http://www.psychologicalscience.org)], (Mayıs-2010)
- Reuder, Mary E.; "A History of Division 36: Psychology of Religion", Unification Through Division: Histories of the Divisions of the American Psychological Association (içinde), [Ed. D. A. Dewsbury], A.P.A. Books, Washington D.C.-1999, C. 4, s. 91-108
- Sağlık Kuruluşlarının Akreditasyonu Birleşik Komisyonu Resmi Web Sitesi, [<http://www.jointcommission.org>], (Mayıs-2010)
- Schlauch, C. R.; "Defining Pastoral Psychotherapy", Journal of Pastoral Care, 1985, C. 39, S. 3, s. 219-228
- Seyyar, Ali; Sosyal Hizmetlerde Manevî Bakım, Şefkatli Eller Yayınları, Ankara-2007
- Seyyar, Ali; Sosyal Hizmetlerde Bakım Terimleri, Şefkatli Eller Yayınları, Ankara-2007
- Seyyar, Ali; Manevi Sosyal Hizmetler, Rağbet Yayınları, İstanbul-2008
- Seyyar, Ali; Tıbbi Sosyal Hizmetlerde Manevi Bakım, Rağbet Yayınları, İstanbul-2010
- Seyyar, Ali; "Dünya ve Türkiye Uygulamaları Açısından Manevî Bakım", Özürlüler İdaresi Raporu, Ankara-2009, [<http://www.sosyalsiyaset.net>], (Mayıs-2010)
- Spinks, G. Stephens; "Psikoloji ve Din", (Çev. Bozkurt Koç & Zeynep Özcan), A.Ü.İ.F.D., Erzurum-2008, C. 13, S. 1, s. 307-318
- Somaya, Abdullah; "İslam and Counseling: Models of Practice in Muslim Communal Life", Journal of Pastoral Counseling, 2007, C. 42, s. 42-55
- Strung, Orlo Jr.; "A Prolegomenon to a History of Pastoral Counseling", Clinical Handbook of Pastoral Counseling: Volume-1 (içinde), [Ed. Robert J. Wicks ve ark.], Paulist Press, New Jersey-1993, s. 14-25
- Transpersonel Psikoloji Derneği Resmi Web Sitesi, [[http:// www.atpweb.org](http://www.atpweb.org)], (Mayıs-2010)
- Wise, Carroll A.; Pastoral Counseling: Its Theory and Practice, Harper & Brother Publishers, New York-1951
- Vande Creek, Larry; "Mahalle Papazlarının Hastanede Yatan Kilise Üyelerine Yönelik Dua Vaizliği", (Çev. Ali Rıza Aydın), Birey ve Din: Din Psikolojisinde Yeni Arayışlar, (içinde), İnsan Yayınları, İstanbul 2004, s. 153-168

[Yazarı Yok]; "Pastoral Danışma/Vaizsel Danışmanlık-Papazların Yaptığı Danışma", [<http://www.sanalpsikolog.com>], 9 s., (Mayıs-2010)

[Yazarı Yok]; "Pastoral Counseling" md., The S.A.G.E. Glossary of the Social and Behavioral Sciences (içinde), [Ed. Larry E. Sullivan], S.A.G.E. Publications, Washington D.C. & London-2009, [<http://www.sageereference.com>], (Mayıs-2010).

[devam edecek]

A Study on the History and Literature of Pastoral Counseling in the West (1902-2010) - I

Citation / ©- Koç, M. (2012). A Study on the History and Literature of Pastoral Counseling in the West (1902-2010)-I, *Çukurova University Journal of Faculty of Divinity* 12(2), 201-237.

Abstract- *This article, which consists of two parts, aims to introduce the literature on the pastoral counseling in the West for the period of 1902-2010. This first part starts with the historical background of the studies on pastoral counseling and lists, in alphabetical order based on countries, the academics working on the pastoral counseling in different countries. Then, it attempts to present a list of leading works (books and articles in English) without making a differentiation between classical and modern works.*

Key words- *Pastoral counseling, basic sources, journals, organizations.*